

30ste VERGADERING. — 24 JULI 1889.

Behandeling van de wetsontwerpen nos. 107, 98, 101 en 93.

30ste VERGADERING.

VERGADERING VAN WOENSDAG 24 JULI 1889.

(GEOPEND TE 11 UREN.)

Ingekomen een bericht van een lid, verhinderd de vergadering bij te wonen. — Behandeling en aan-neming van verscheidene wetsontwerpen. — Comité-generaal. — Scheiding der Kamer tot nadere bijeenroeping.

Voorzitter: de heer **Schimmelpenninck van der Oye**.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 33 leden, te weten de heeren:

Pyls, Huydecoper van Maarsseveen, Alberda van Ekenstein, Moolenburgh, Van der Breggen, Van Welderen Rengers, Welt, Van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, Viruly, Henri Smits, Smits van Oijen, Melvil van Lynden, Smitz, Van Roijen, Stork, Van Nagell van Ampsen, Coenen, Breuning, Donker, Hengst, Van Eysinga, Fransen van de Putte, Verheijen, Six, Van Swinderen, De Vos van Steenwijk, Kappeyne van de Coppello, Prins, Blussé, Van der Goes van Dirxland, Van Gennep en De Bruyn;

en de heeren Ministers van Oorlog en van Koloniën.

De notulen van het verhandelde in de vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede dat is ingekomen een bericht van den heer Wertheim, dat hij wegens andere bezigheden verhinderd is deze vergadering bij te wonen.

Dit bericht wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van de volgende wetsontwerpen:

I. BESCHIKBAARSTELLING VAN GELDEN WEGENS DOOR HET DEPARTEMENT VAN MARINE GEDANE VERSTREKKINGEN VOOR DEN DIENST VAN 1889. (107)

II. BESCHIKBAARSTELLING VAN GELDEN WEGENS DOOR HET DEPARTEMENT VAN OORLOG GEDANE VERSTREKKINGEN VOOR DEN DIENST VAN 1889. (98)

III. VERHOOGING VAN HET ISTE HOOFDSTUK DER BEGROTING VAN UITGAVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR HET DIENST- JAAR 1888. (101)

IV. WIJZIGING VAN HET II DE HOOFDSTUK DER BEGROTING VAN UITGAVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR HET DIENST- JAAR 1888. (101)

Deze wetsontwerpen worden achtereenvolgens zonder be- raadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

V. VERLENGING VAN DEN DIENSTTIJD VOOR DE INGE- LIJFDEN BIJ DE MILITIE TE LAND DER LICHTING VAN 1884 EN VOOR DE INGELIJFDEN BIJ DE ZEEMILITIE DER LICHTING VAN 1885. (93)

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Van Welderen Rengers**: Mijnheer de Voorzitter! Het is mijn voornemen aan dit wetsontwerp mijne goedkeurende stem te hechten, maar toch mag ik niet ontkennen, dat de indiening daarvan mij min of meer heeft teleurgesteld. Twee jaar geleden toch, werd een der- gelijk wetsvoorstel ingediend, en de vrees destijds geop- perd, dat die tijdelijke maatregel een permanent karakter zou krijgen, is, niettegenstaande die meening door de toenmalige Regeering krachtig werd wedersproken, niet door de feiten gelogenstraft.

Wij zijn thans door deze wet alweder den weg van expediënten gaan bewandelen, die destijds gemotiveerd was wellicht, maar die op den duur gevolgd, niet kan strek- ken om het vertrouwen in den wetgever en de achting voor de wet te verhoogen.

Het doet mij derhalve leed, en mijne teleurstelling is daaraan toe te schrijven, dat wij thans ten derden male eene wet moeten voteeren, die duidelijker dan het door lange betoogen zou kunnen geschieden, het bewijs levert dat wij ten aanzien van onze defensie in een ongewenschten toestand verkeeren, dat het vraagstuk der defensie inder- daad met recht mag worden genoemd de kranke plek in ons staatsorganisme.

Waar krankheid geconstateerd is, zooals in dit geval, daar kunnen, naar het mij voorkomt, verschillende wegen worden bewandeld. Men kan genezing zoeken bij den meest ervaren deskundige, dien men kan vinden, en diens raad volgen, al moet dit ook opofferingen en geld kosten. Dit is een dure weg, maar een weg, die toch kans heeft om tot genezing te leiden. Men kan ook moedeloos er bij gaan neerzitten en zeggen: de krankheid is van dien aard, dat er toch niets aan te doen is; laten wij de zaak maar zooals zij is en beproeven wij of de werking der natuur niet meer vermag dan de kunst. Dit is echter een weg, die zich aanbeveelt, omdat hij weinig geld kost, maar of hij de beste resultaten zal opleveren, be- twijfel ik. Men kan eindelijk, en dit is de weg, die meestal gevolgd wordt, nu eens bij dezen, en dan weder bij genen te rade gaan, en alle middelen aanwenden, die bij slot van rekening toch niet zullen blijken te helpen. Dit is mijns inziens de minst gewenschte weg, want het is een weg, die duur is en toch geen goede resultaten oplevert.

De omstandigheden hebben — wanneer wij die verge- lijking op onze defensie mogen overbrengen — er toe ge- lijkt om den minst gewenschten weg te bewandelen, den weg die de duurste is en die weinig resultaten heeft opgeleverd. De omstandigheden, zeg ik, hebben daartoe geleid en ik wensch niemand er een verwijt van te maken. De schuld lag in die booze Grondwet van 1848, die nu door eene voortreffelijke constitutie is vervangen. Nu wij die consti- tutie bezitten, hoop ik dat de Regeering en inzonderheid de Minister van Oorlog, dien ik inderdaad meen te mogen beschouwen als een deskundige, aan wien wij de zaken met vertrouwen mogen overlaten, niet in gebreke zal blijven om den weg te verlaten, dien wij tot dusver, zeer ten nadeele van de algemeene zaak, hebben bewandeld. Ik vertrouw dat wij in dezen Minister den man zullen vin- den, die ons zal leiden op den weg om aan het defensie- vraagstuk eene bevredigende oplossing te geven.

Ik wensch er den Minister geen verwijt van te maken,

93. Verlenging van den dienstdag voor de ingelijfd en bij de militie te land lichting 1884 en bij de zeemilitie lichting 1885.

dat wij tot nog toe van hem geen voorstellen ontvingen: de zaak is ernstig, omvangrijk en moeilijk op te lossen; maar de Minister stelle het geduld niet op te lange proef, en bedenke dat overmatige vertraging de zaak, die hij evenzeer als ik wensch te bevorderen, kan schaden. Ik zal dus nu tot dit expeditie medewerken, in de hoop weldra van de Regeering voorstellen te ontvangen om onze defensie in meer gewenschten en voldoende staat te brengen. Doch ik voeg er bij dat, indien mijn geduld op te zware proef gesteld en mijne verwachting teleurgesteld wordt, het mij leed zou doen in dezen Minister iemand te moeten zien die mij eene illusie heeft ontnomen, die mij, thans oprecht voorstander eener krachtige nationale defensie, zou nopen een volger te worden van de antimilitaristische natuurgeneesmethode, die, hoewel in mijn oog tot teleurstellingen leidend, nochtans het voordeel heeft van geene lasten en opofferingen aan de natie op te leggen, die niet door daaraan geëvenredigde resultaten worden opgewogen.

De heer **Berganslus**, Minister van Oorlog: Ik breng den geachten afgevaardigde uit Friesland mijn dank voor de mededeeling, dat hij zijne stem aan het voorstel zal geven. De Regeering toch heeft het ingedien in de volle overtuiging, dat de aanneming wenschelijk en noodig is en stelt er dus prijs op te dezen aanzien steun te vinden.

Omtrent de verdere beschouwing van den geachten spreker kan ik kort zijn na hetgeen reeds in deze en de andere Kamer aangaande de in bewerking zijnde wet werd aangevoerd. Ik heb onlangs in de Tweede Kamer gezegd, dat met kracht en ernst aan de zaak wordt gearbeid, en die verklaring herhaal ik in deze Vergadering. Ik zal niets onbeproefd laten om dien arbeid over niet langen tijd tot een goed einde te brengen.

Niemand zal de moeilijkheid daarvan ontkennen; het is geheel iets anders grondslagen te ontwerpen, dan wel ze in eene wet te belichamen die behoorlijk kan worden uitgevoerd. Ik hoop echter het geduld van den geachten afgevaardigde niet op zulk eene proef te stellen, dat hij mij zijn vertrouwen, waarop ik hoogen prijs stel, zou moeten ontzeggen.

De heer **Fransen van de Putte**: Mijnheer de Voorzitter! Ik ben zeer teleurgesteld over het antwoord van den Minister van Oorlog. Ik zal voor de Kamer de lijdensgeschiedenis dezer zaak niet opnieuw ophalen: dat is in de Tweede Kamer herhaaldelijk gebeurd, en ook verleden jaar door deze Kamer.

De geachte afgevaardigde uit Groningen, de heer Van Roijen, die toen de zaak ter sprake heeft gebracht, heeft gemeend te moeten aanraden om met die hooge uitgaven onzer defensie niet voort te gaan, welke, volgens het getuigenis der Regeering zelve, geen doel treffen, zolang de organisatie der levende strijdkrachten niet tot stand gekomen was. Wat helpt onze voortreffelijke Utrechtsche linie, waaraan miljoenen schats besteed zijn, wanneer volgens getuigenis van alle deskundigen de geoefende manschappen, daarvoor noodig, niet aanwezig zijn? Die afgevaardigde heeft toen de niet tijdige indiening der bedoelde organieke wet toegeschreven aan gebrek aan homogeniteit in deze aangelegenheid bij dit Kabinet; doch de Minister van Binnenlandsche Zaken, hoofd van dit Kabinet, heeft bij die gelegenheid daaromtrent eene zoo afdoende verklaring gegeven, dat daarvan geene sprake meer kan zijn. Ten onrechte is naar mijn inzien dan ook daarop in ons Verslag teruggekomen.

Voor ons is het alleen de vraag, alvorens onze stem aan dit wetsontwerp te kunnen geven: bestaan die buitengewone omstandigheden, welke de Grondwet in dit geval vordert? Die buitengewone omstandigheden werden uitsluitend verleden jaar, bij monde van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog, door de Regeering gemotiveerd als gegrond op den buitengewonen politieke toestand in Europa.

Welnu, wanneer inderdaad gedurende drie jaren der-

gelijke buitengewone omstandigheden bestaan, dan heeft de Regeering haren plicht verzuimd, want dan vordert 's lands belang dat deze aangelegenheid *voor alles* geregeld werd, en behoorden wij op dit oogenblik eene organisatie der levende strijdkrachten te hebben: »where is the will, there is the way».

Wanneer de Regeering omtrent het *hoofdbeginsel* homogen is, waarom dan aan de Staatscommissie advies gevraagd over de *grondslagen*? Het verslag der Staatscommissie is sedert eenige maanden verschenen. De Minister Weitzel heeft herhaald verklaard, dat gedurende de behandeling der grondwetsherziening, alles voor eene definitieve regeling aan het Departement werd voorbereid, en nu vernemen wij, dat de chefs van dienst weer over het rapport der Staatscommissie gehoord worden!

Een ieder weet wat uitdrukkingen beteekenen als de Minister daareven bezigde: »dat er krachtig aan gearbeid wordt», »dat hij hoopt dat daarvan spoedig blijken zal, maar dat de moeilijkheden zoo groot zijn», enz. enz.

Ik zal de mijns inziens minder geoorloofde vraag niet doen, of in het wetsontwerp persoonlijke dienstplicht zal opgenomen worden; zelfs zou ik den Minister niet aan een datum van indiening willen binden, maar ik had althans verwacht de toezegging dat in den aanvang van het nieuwe *zittingjaar* het bedoelde wetsontwerp de Kamer zou bereiken.

In de buitengewone omstandigheden waarin wij verkeer, was dit de plicht der Regeering en is elke dag dat daarmee gedraald wordt verzuim.

Ik denk echter te hoog over de vaderlandsliefde en het plichtsbef der Regeering, om niet te meenen dat zij zelve niet zoo sterk aan die buitengewone omstandigheden geloof, want anders had zij haren plicht betracht.

Laat ons ten slotte zeggen waarop het aankomt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft allen twijfel woggenomen, dat er op dit punt geen homogeniteit in het Kabinet zou bestaan. Maar er zijn andere krachten en andere machten, die, zonder de verantwoordelijkheid te dragen, weten te bespoedigen, wanneer het haar wensch is, en die misschien weten op te houden, wanneer dat om welke redenen dan ook beter voorkomt.

Ik vertrouw dat de Regeering zal begrijpen, dat zij tegenover Vertegenwoordiging en Volk de eenige verantwoordelijke is, en de tegenwerking, waar die bestaat, zal weten op zijde te zetten of voorbij te gaan.

De heer **Alberda van Ekenstein**: Mijnheer de Voorzitter! Wanneer ik aan het hoofd van deze wet lees, dat er buitengewone omstandigheden bestaan, welke het raadzaam doen achten, den dienstdag voor de ingelijfd en bij de militie te land en ter zee te verlengen, dan beken ik dat ik, zooals zoo dikwijls in deze Vergadering, dit eene zaak acht, die op de meest ernstige wijze overwogen moet worden.

Het is toch geene kleinigheid, wanneer men uit een mond, die vrouwen wekt, hoort zeggen, dat er ernstige omstandigheden zijn.

Ik begrijp echter niet waarom die omstandigheden, die, naar wij allen weten, gedurende eenige jaren dezelfde zijn en voor hier als zoodanig golden, niet reeds hebben uitgewerkt het tot stand komen van eene wet, die zoo noodig is vooral voor Nederland, omdat de beginselen, die nu gelden, naar mijne innige overtuiging strijdig zijn met het nobiliteitsgevoel der natie, dat niet dulden mag, dat het dienen hier, het verdedigen van zijn vaderland, zoo als tot nu toe, zij een afkoopbare *st.*, maar dat het verheffen moet tot een te ambitioneeren lust.

Aangezien dit beginsel sedert jaren gehuldigd is, kan men het der natie niet euvel duiden, dat zij er van geïmbibereerd is. Ook de wetten voeden het volk op. Die last zal nu dus te meer druk leggen op hen, die dien druk het minst kunnen dragen.

Ik kan mijne stem niet aan dit wetsontwerp geven om de anteceden ten, die ik niet behoef te releveeren, daar dit reeds voldoende geschied is; en ik kan dit met te meer

93. Verlenging van den dienstdag voor de ingelijfd en bij de militie te land lichting 1884 en bij de zeemilitie lichting 1885.

vrijmoedigheid doen, omdat deze daad samenhangt met de achting, die ik in het algemeen den Minister van Oorlog toedraag. In al zijne antwoorden ligt voor mij iets wijfelends, iets zoo onbegrijpelijk, waar hij van teleurstelling en tegenspoed spreekt, dat ik meen, den Minister, door deze wet af te stemmen, een stimulans te geven die ZExc. wellicht niet onaangenaam zal kunnen zijn.

De heer **De Bruyn**: Mijnheer de Voorzitter! Ik ben niet van plan om een wetsontwerp te bespreken, dat, hoewel het met zorg door de Regeering wordt voorbereid, ons nog niet bereikt heeft, doch ik acht mij verplicht het even aan te roeren, in zoverre het verband houdt met het wetsontwerp dat thans aan ons oordeel wordt onderworpen.

En dan verklaar ik, dat het mij onmogelijk is om de consequentie van den gedachtengang te volgen, die wil dat wij het onderhavige wetsontwerp zouden verwerpen, omdat het andere nog niet bij de Tweede Kamer is ingediend. Strengere logica zou juist het tegendeel gebied.

Wanneer men er van overtuigd is, dat de sedert 2 of 3 jaren bestaan hebbende buitengewone omstandigheden een normaal karakter hebben aangenomen en blijvend geworden zijn, en men dientengevolge de noodzakelijkheid inziet om voor de toekomst bestendige en definitieve maatregelen te treffen omtrent de defensie-quaestie, dan is het ook plicht zorg te dragen, dat men voor de tijdsruimte, die van heden af tot aan de eventuele afkondiging der nog in te dienen definitieve defensie-wet zal verlopen, de noodige voorzieningen in het leven roept, om ook gedurende dat tijdsverloop de Regeering in staat te stellen, om, wanneer noodlottige gevaren het vaderland zouden bedreigen, die gevaren door alle ons, onder de thans vigeerende wet, ten dienste staande middelen zoo volkomen mogelijk te kunnen bezweren. Daartoe strekt het wetsontwerp, dat thans aan onze beraadslagingen is onderworpen, en daarom behoort dit wetsontwerp, dat in het mogelijke onder de thans vigeerende wet voorziet, naar mijne overtuiging door deze Kamer te worden aangenomen.

Een tweede punt. — Men spreekt van den politieken toestand van Europa. Ik vraag u: wie kan beter daarvan op de hoogte zijn dan de Regeering, die aan alle Hoven hare diplomatieke agenten heeft, terwijl wij ons licht grotendeels uit de dagbladen moeten putten?

En als de Regeering nu verklaart, dat zij met het oog op den politieken toestand van Europa de sedert twee jaren genomen maatregelen wensch bestendig te zien, zullen wij dan weigeren dit wetsontwerp goed te keuren om zoo handelende een gedeelte der verantwoordelijkheid van de schouders der Regeering op de onze over te laden, en door afstemming van het wetsontwerp, wanneer de omstandigheden de verdediging van het land noodig zullen maken, de Regeering door deze afstemming niet in de gelegenheid te stellen om, voor zoo ver de thans vigeerende wet het toelaat, alle mogelijke middelen ter verdediging aan te wenden?

Daartoe wensch ik, Mijnheer de Voorzitter, niet mede te werken; ik zal die verantwoording niet op mij nemen en daarom uit volle overtuiging mijne stem aan dit wetsontwerp schenken.

De heer **Bergansius**, Minister van Oorlog: Mijnheer de Voorzitter! De geachte afgevaardigde uit Zuidholland, de heer Fransen van de Putte, verklaarde dat mijn antwoord hem zeer had teleurgesteld. Dit doet mij leed, want in het slot van mijn antwoord toch heb ik verklaard te hopen het geduld van den geachten afgevaardigde uit Friesland niet op zulk een proef te zullen stellen, dat ik daardoor diens vertrouwen zou moeten missen.

Is het mij nu niet mogelijk om een eenigszins bepaalden tijd te noemen, waarop het wetsontwerp de Staten-Generaal zal bereiken, dan ligt in evenbedoeld antwoord toch opgesloten, ik mij vlei, dat de geachte afgevaardigde uit Friesland niet in de gelegenheid zal zijn om op het door

hem bedoelde tijdstip in deze van zijn wantrouwen tegenover mij te doen blijken. De indiening van het wetsontwerp in dit zittingjaar is niet mogelijk, maar ik hoop zeer bepaald dat het niet ver in het volgende zittingjaar zal plaats hebben.

Dat ik, na ontvangst van het verslag van de Staatscommissie, gemeend heb nog andere autoriteiten te moeten hooren, is juist, doch ik kan den geachten afgevaardigde uit Zuidholland mededeelen dat die adviezen reeds lang in mijn bezit zijn en daardoor geen aanleiding tot vertraging is gegeven. Zij gelden in hoofdzaak de organisatie en voorts eenige bepaalde punten, waaromtrent ik het oordeel van de betrokken inspecteurs en van de chefs van dienst wilde kennen.

Het deed mij leed van den heer Alberda van Ekenstein te hooren dat hij tegen dit wetsontwerp zal stemmen, omdat door dit ontwerp niet definitief in de behoefte wordt voorzien.

Ik moet doen opmerken dat het een van de punten van het advies van de Staatscommissie is om, in afwachting van het tot stand komen van de definitieve wet, toch vooral den dienstdag van één of meer lichtingen te verlengen. De Regeering heeft gemeend thans niet verder te moeten gaan dan één lichting; daartoe bestond alleszins grond, en ik hoop dan ook dat de Kamer daarin aanleiding zal vinden om dit wetsontwerp niet te verwerpen, maar het in 's lands belang aan te nemen.

De heer **Fransen van de Putte**: Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof dat de Minister van Oorlog, na lezing van het Verslag, niet behoeft te vreezen dat dit wetsontwerp door de Kamer zal verwerpen worden. Gaarne geef ik ook aan den Minister van Oorlog en aan den geachten afgevaardigde uit Noordbrabant, den heer De Bruyn, toe, dat men dit wetsontwerp niet mag verwerpen, alleen met de bedoeling om pressie op de Regeering uit te oefenen, tot spoedige indiening der organieke wet. De eenige en alles beheerschende vraag is: bestaan de bij de Grondwet bedoelde buitengewone omstandigheden? Mijns inziens is dit niet het geval, want dan had de Regeering geen dag mogen rusten alvorens meer afdoende voorziening bij de Staten-Generaal ware ingediend.

De Minister heeft zich ook onthouden van eenige duidelijke en juiste toezegging omtrent het tijdstip van indiening te doen, maar toch kan het antwoord aan den geachten afgevaardigde uit Friesland geen anderen zin hebben dan dat het bedoelde wetsontwerp de Kamer zal bereiken vóór de behandeling der Staatsbegroting. In het vertrouwen dat ik den Minister goed begrepen heb, zal ik voor dit wetsontwerp stemmen.

De heer **Van Roijen**: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal tegen dit wetsontwerp stemmen, maar ik ben eenigszins in twijfel gebracht door den geachten afgevaardigde uit Noordbrabant, die zeide dat wanneer dit wetsontwerp wordt verworpen, het vaderland in gevaar wordt gebracht en dat deze Kamer de verantwoordelijkheid daarvan zal dragen. Nu vind ik aanleiding in hetgeen de heer De Bruyn heeft gezegd, om den Minister van Oorlog eene vraag te doen, namelijk of onze veiligheid de aanneming van dit wetsontwerp vordert. Ik meen uit de beraadslaging in de andere Kamer gehouden over het voorstel van den heer Seyffardt, te hebben opgemerkt dat het bij de deskundigen vrijwel vaststaat, ook bij den Minister van Oorlog, dat onze levende strijdkrachten veel aanzienlijker moeten versterkt worden, dan door deze eene lichting kan geschieden. Wanneer dit zoo is, dan zal bij verwerping van het wetsontwerp onze verzwakking niet veel te beteekenen hebben. Ik geloof dus dat de heer De Bruyn wel eenigszins overdreven heeft, toen hij zeide, dat het vaderland in gevaar wordt gebracht door afstemming van dit wetsontwerp, en dat de Kamer daarvan de verantwoordelijkheid niet op zich mag nemen.

De heer **De Bruyn**, Mijnheer de Voorzitter! Ik schijn mij niet zeer duidelijk te hebben uitgedrukt. Ik heb de woorden, dat het Vaderland in gevaar zou worden ge-

93. Verlenging van den dienstdag voor de ingelijfdcn bij de militie te land lichting 1884 en bij de zeemilitie lichting 1885.

bracht en dat onze levende strijdkrachten niet van dien aard zouden zijn om het gevaar te keeren, niet in dat verband gebruikt. Ik heb met studie gezegd, dat wanneer men stemt tegen dit wetsontwerp men naar mijne overtuiging een gedeelte der verantwoordelijkheid van de schouders der Regeering overbrengt op de onze. Mocht toch door eventueele omstandigheden ons Vaderland bedreigd worden, dan (en ik verzoek den geachten afgevaardigde uit Groningen daar wel op te willen letten,) zouden wij zeer zeker door de aanneming van dit wetsontwerp beter in staat zijn ons land te verdedigen, dan indien wij dit wetsontwerp zouden hebben verworpen.

De heer **Bergansius**, *Minister van Oorlog*: Mijnheer de Voorzitter! De geachte afgevaardigde uit Noordbrabant, de heer De Bruyn, heeft zooeven in zijne laatste woorden, mijns inziens, zeer juist wedergegeven de bedoeling en de strekking van dit wetsontwerp. Wanneer dit wetsontwerp wordt aangenomen, zullen wij daardoor in staat zijn, om het leger, zooals het thans is georganiseerd, elk oogenblik geheel op de organieke sterkte te brengen, terwijl wij bovendien nog eenige reserve overhouden in de depots. Onze plicht om ons des vereischt met kracht te verdedigen, zullen wij dan — zooals de geachte afgevaardigde zeide — beter kunnen vervullen, dan zonder aanneming van dit wetsontwerp. Ware hiermede echter genoeg gedaan, dan zoude er ook geene aanleiding bestaan, om eene geheel nieuwe wet te ontwerpen, waardoor eene grootere sterkte en eene betere inrichting van onze levende strijdkrachten zal worden verkregen.

In afwachting van het tot stand komen van dergelijke

wet, zal, mijns inziens, door aanneming van dit wetsontwerp, werkelijk een groot en belangrijk voordeel worden verkregen voor de verdediging van ons vaderland.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsontwerp wordt in stemming gebracht en met 25 tegen 8 stemmen aangenomen.

Voor hebben gestemd de heeren Hengst, Van Eysinga, Franssen van de Putte, Verheijen, Sickesz, De Vos van Steenwijk, Prins, Blussé, Van der Goes van Dirxland, Van Gennep, De Bruyn, Pyls, Huydecoper van Maarsseveen, Moolenburgh, Van Welderen Rengers, Van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, Viruly, Henri Smits, Smits van Oijen, Melvil van Lynden, Smits, Van Nagell van Ampsen, Coenen, Donker en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren Van Swinderen, Kappeyne van de Coppello, Alberda van Ekenstein, Van der Breggen, Welt, Van Roijen, Stork en Breuning.

De openbare vergadering wordt veranderd in eene vergadering met gesloten deuren, en hervat.

De **Voorzitter**: Ik heb de eer aan de Vergadering mede te deelen, dat het mijn voornemen is, behoudens onvoorziene omstandigheden, de Kamer niet bijeen te roepen vóór 26 Augustus aanstaande.

De Vergadering wordt gescheiden.